

Υπόθεση C-238/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

20 Μαρτίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Hannover (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

7 Μαρτίου 2019

Προσφεύγων:

EZ

Καθής

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από την ομοσπονδιακή υπηρεσία μεταναστεύσεως και προσφύγων (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge)

Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης

Οι διάδικοι ερίζουν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ως προς το ζήτημα αν ο προσφεύγων, στον οποίο έχει ήδη παρασχεθεί επικουρική προστασία, μπορεί να απαιτήσει επιπλέον από την καθής να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα.

Αντικείμενο και νομικό έρεισμα της προδικαστικής παραπομπής

Το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο, κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ερμηνεία της οδηγίας 2011/95 σε μια περίπτωση, όπου ένας Σύρος υπήκοος που υπέχει υποχρέωση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας εγκατέλειψε τη χώρα του λόγω της επαπειλούμενης για αυτόν κλήσεως προς κατάταξη και ήδη ζητεί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να αναγνωρισθεί η ιδιότητά του ως πρόσφυγα.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ την έννοια ότι η «άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη» δεν απαιτεί να έχει αρνηθεί ο ενδιαφερόμενος την εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας στο πλαίσιο θεσμοθετημένης διαδικασίας αρνήσεως, όταν το δίκαιο του κράτους καταγωγής δεν προβλέπει δικαίωμα αρνήσεως εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1:

Προστατεύει το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ με την «άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη» και πρόσωπα τα οποία μετά τη λήξη της αναβολής στρατεύσεως δεν τίθενται στη διάθεση της στρατιωτικής διοικήσεως του κράτους καταγωγής και διαφεύγουν την αναγκαστική κατάταξη;

3. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 2:

Έχει το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ την έννοια ότι για στρατεύσιμο, ο οποίος δεν γνωρίζει τον μελλοντικό του τομέα στρατιωτικής δράσεως, η στρατιωτική θητεία άμεσα ή έμμεσα «θα συμπεριλάμβανε εγκλήματα ή πράξεις που εμπίπτουν στους λόγους εξαιρέσεως που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2», απλώς και μόνο διότι οι ένοπλες δυνάμεις του κράτους καταγωγής του διαπράττουν επανειλημμένα και συστηματικά τέτοια εγκλήματα ή πράξεις, χρησιμοποιώντας στρατευσίμους;

4. Έχει το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ την έννοια ότι και σε περίπτωση διώξεως κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των λόγων που αναφέρονται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ και των πράξεων διώξεως όπως ορίζονται στο άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ ή της ελλείψεως προστασίας κατά των πράξεων αυτών;

5. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 4: Υφίσταται ο απαιτούμενος συσχετισμός, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, μεταξύ της διώξεως λόγω ποινικής διώξεως ή επιβολής ποινής για την άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας και του λόγου της διώξεως, και στην περίπτωση που η ποινική δίωξη ή η επιβολή ποινής συσχετίζονται με την άρνηση;

Παρατιθέμενες διατάξεις διεθνούς δικαίου

Σύμβαση της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων (Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων)

Σύμβαση της Γενεύης, της 12ης Αυγούστου 1949, περί προστασίας των πολιτών εν καιρώ πολέμου

Πρόσθετο πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης, της 12ης Αυγούστου 1949, για την προστασία των θυμάτων των διεθνών ενόπλων συρράξεων (Πρωτόκολλο I)

Πρόσθετο πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης, της 12ης Αυγούστου 1949, για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ενόπλων συρράξεων (Πρωτόκολλο II)

Παρατιθέμενες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου

Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9), ιδίως άρθρο 2, στοιχείο δ', άρθρο 9, παράγραφοι 1, 2, στοιχείο ε', και παράγραφος 3, άρθρο 10, άρθρο 12, παράγραφος 2

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Asylgesetz [νόμος περί ασύλου] (στο εξής AsylG), ιδίως άρθρο 3, παράγραφοι 1, 2 και 4, άρθρο 3a, παράγραφος 1, περίπτωση 1, παράγραφος 2, περίπτωση 5, και παράγραφος 3, άρθρο 3b, παράγραφοι 1 και 2

Völkerstrafgesetzbuch [κώδικας διεθνούς ποινικού δικαίου] της 26ης Ιουνίου 2002

Σύντομη έκθεση του ιστορικού και της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων έχει συριακή ιθαγένεια. Εγκατέλειψε την πατρίδα του δια θαλάσσης στις 6 Νοεμβρίου 2014 και έφθασε μέσω πολλών χωρών δια ξηράς στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στις 5 Σεπτεμβρίου 2015. Στις 28 Ιανουαρίου 2016 υπέβαλε επίσημη αίτηση χορηγήσεως ασύλου στην καθής.
- 2 Στο πλαίσιο ακροάσεως από την καθής ο προσφεύγων δήλωσε κατ' ουσίαν ότι δεν έχει ακόμη υπηρετήσει τη θητεία του στον συριακό στρατό και ότι από φόβο μην αναγκασθεί να λάβει μέρος στον εμφύλιο πόλεμο ζήτησε αναβολή στρατεύσεως. Η αναβολή του χορηγήθηκε έως τον Φεβρουάριο του 2015 για την περάτωση των σπουδών του στο πανεπιστήμιο. Περάτωσε τις σπουδές του τον Απρίλιο του 2014 και εγκατέλειψε τη χώρα του τον Νοέμβριο του 2014 λόγω της επικείμενης κλήσεώς του προς κατάταξη.

- 3 Με απόφαση της 11ης Απριλίου 2017, η καθής αναγνώρισε στον προσφεύγοντα το καθεστώς επικουρικής προστασίας. Κατά τα λοιπά, απέρριψε την αίτηση χορηγήσεως ασύλου. Ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής την 1η Μαΐου 2017 ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Ο προσφεύγων επικαλείται κυρίως το γεγονός ότι απειλείται με δίωξη στη Συρία, ανεξαρτήτως ατομικών λόγων, λόγω ακριβώς της διαφυγής του από τη Συρία και της υποβολής αιτήσεως χορηγήσεως ασύλου στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.
- 5 Η καθής έχει την άποψη ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη ο ίδιος καμία δίωξη στη Συρία τελούσα σε αιτιώδη σύνδεσμο με την αναχώρησή του. Ούτε αν επιστρέψει πρέπει να φοβάται ότι θα διωχθεί, απλώς διέφυγε τον εμφύλιο πόλεμο. Σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει συσχετισμός μεταξύ πράξεως διώξεως και λόγου διώξεως.

Σύντομη έκθεση της αιτιολογήσεως της υποβολής ερωτήματος

Οι ισχύουσες διατάξεις του εθνικού δικαίου

- 6 Ο προσφεύγων ζητεί να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα κατά το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 3a, παράγραφος 1, περίπτωση 1, και παράγραφος 2, περίπτωση 5 του AsylG. Κατά τις διατάξεις αυτές, πρέπει να αναγνωρίζεται σε αλλοδαπό η ιδιότητα του πρόσφυγα, όταν αυτός βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του από βάσιμο φόβο διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Κατά το άρθρο 3a, παράγραφος 2, περίπτωση 5, του AsylG, η ποινική δίωξη ή επιβολή ποινής για την άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη μπορεί να ισχύει ως δίωξη, εάν η στρατιωτική θητεία περιλαμβάνει εγκλήματα ή πράξεις που εμπίπτουν στους λόγους εξαιρέσεως του άρθρου 3, παράγραφος 2, του AsylG. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, περίπτωση 1, του AsylG εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Κατά το άρθρο 3a, παράγραφος 3, του AsylG πρέπει να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, περίπτωση 1, του AsylG, σε συνδυασμό με το άρθρο 3b του AsylG, λόγων διώξεως και των πράξεων που χαρακτηρίζονται ως δίωξη στο άρθρο 3a, παράγραφος 1, του 3 AsylG.
- 7 Η νομολογία των γερμανικών διοικητικών δικαστηρίων για την πολιτική δίωξη (Σύρων) στρατευσίμων λόγω ποινικής διώξεως ή επιβολής ποινής λόγω αρνήσεως εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας δεν είναι ενιαία.

Επί της καταστάσεως στη Συρία

- 8 Στη Συρία υφίσταται από το 2011 εσωτερική ένοπλη σύρραξη. Κατά το αιτούν δικαστήριο, στο συριακό εμφύλιο πόλεμο είναι βέβαιον ότι όλα τα εμπλεκόμενα στη σύρραξη μέρη, τόσο πριν όσο και μετά, διαπράττουν κατ' επανάληψη σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.
- 9 Στη Συρία υφίσταται γενική διετής υποχρεωτική στρατιωτική θητεία για άρρενες Σύρους υπηκόους από την ηλικία των 18 ετών. Το συριακό δίκαιο δεν προβλέπει δικαίωμα αρνήσεως εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας.
- 10 Η συριακή στρατιωτική διοίκηση εξακολουθεί να προβαίνει μαζικά σε στρατολογήσεις. Στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατολόγησεως αναμένεται γενικώς από τους στρατευσίμους να προσέρχονται αυτοβούλως στα στρατολογικά γραφεία από τη στιγμή κατά την οποία επέρχεται το γεγονός της υποχρεωτικής στρατεύσεως, για παράδειγμα με τη λήξη της αναβολής για λόγους σπουδών. Στρατεύσιμοι που δεν παρουσιάζονται στη στρατιωτική διοίκηση καταχωρίζονται κανονικά μετά από έξι μήνες σε κατάλογο ανυπότακτων, ο οποίος τίθεται στη διάθεση των Checkpoints [σημείων ελέγχου] και άλλων κρατικών υπηρεσιών. Για τους ανυπότακτους που εντοπίζονται με αυτόν τον τρόπο προβλέπονται σε καιρό πολέμου κατά το συριακό δίκαιο ποινές φυλακίσεως έως πέντε ετών. Η μορφή της επιβολής ποινών είναι αυθαίρετη και φθάνει από τις προβλεπόμενες νομοθετικώς ποινές φυλακίσεως, στις επικίνδυνες αποστολές στο μέτωπο χωρίς στρατιωτική εκπαίδευση, έως την ποινή της εκτελέσεως.
- 11 Ο προσφεύγων, ο οποίος λίγο πριν από τη λήξη της αναβολής του στρατεύσεως, εγκαταλείποντας τη Συρία και ζητώντας προστασία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, δεν βρίσκεται πλέον στη διάθεση των συριακών αρχών, απειλείται, κατά την πεποίθηση του αιτούντος δικαστηρίου, λόγω της συμπεριφοράς του αυτής με ποινική δίωξη ή με επιβολή ποινής στη χώρα του καταγωγής, τη Συρία, όπου υφίσταται γενική στρατιωτική υποχρέωση, την οποία δεν θέλει να εκπληρώσει ο προσφεύγων και η οποία θα συνδεόταν κατά πάσα πιθανότητα με τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων***Επί του πρώτου και του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος***

- 12 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά καταρχάς αν η αποφυγή στρατιωτικής υποχρεώσεως μέσω διαφυγής μπορεί να συνιστά άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας ή αν πρέπει να απαιτείται ρητώς άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Σημασία για τα προδικαστικά ερωτήματα 1 και 2 έχει το αν το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε', έχει την έννοια ότι η «άρνηση» εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας απαιτεί περισσότερα από την απλή διαφυγή από το κράτος καταγωγής, ακόμη και αν το δίκαιο της χώρας καταγωγής δεν προβλέπει τη δυνατότητα αρνήσεως της

στρατιωτικής θητείας. Αν υποθεθεί ότι ο στρατεύσιμος θα έπρεπε σε κάθε περίπτωση να προβεί σε δήλωση αρνήσεως εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας έναντι των κρατικών υπηρεσιών, θα εκτίθετο σε ενδεχόμενες καταπιέσεις, χωρίς καμία προοπτική να ληφθεί υπόψη η για λόγους συνειδήσεως απόφασή του. Εξ αυτού του λόγου, το αιτούν δικαστήριο κλίνει στο να θεωρήσει τη διαφυγή επίσης του στρατεύσιμου από το κράτος καταγωγής, καθόσον αυτή συνδέεται αντικειμενικά από χρονικής απόψεως με την προθεσμία κλήσεως προς κατάταξη ή με την έναρξη της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας, ως άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας και στο να απαντήσει καταφατικώς σε αμφότερα τα προδικαστικά ερωτήματα.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 13 Ο λόγος αποκλεισμού [από το καθεστώς πρόσφυγα] του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ αφορά «έγκλημα πολέμου». Ο όρος στηρίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος ΣΤ, της Συμβάσεως της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, για το καθεστώς των προσφύγων. Έγκλημα πολέμου υφίσταται ιδίως, όταν στρατιωτικές πράξεις στρέφονται κατά πρόσωπων και οργανισμών που προστατεύονται ιδιαίτερα από τη Σύμβαση της Γενεύης, της 12ης Αυγούστου 1949, περί προστασίας των πολιτών εν καιρώ πολέμου και τα Πρόσθετα Πρωτόκολλα I και II. Οι Συμβάσεις αυτές και τα Πρόσθετα Πρωτόκολλα μεταφέρθηκαν στο γερμανικό δίκαιο με τον κώδικα διεθνούς ποινικού δικαίου της 26ης Ιουνίου 2002. Ο κώδικας ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, ποιες πράξεις εμπίπτουν στην έννοια των εγκλημάτων πολέμου και ποιες στην έννοια των εξομοιούμενων με εγκλήματα πολέμου «εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας».
- 14 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στις κρίσεις του Δικαστηρίου με την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117), ιδίως στις σκέψεις 35 έως 46, και στις σχετικές προτάσεις της γενικής εισαγγελέα Sharpston (EU:C:2014:2360), ιδίως στο σημείο 37. Συνάγει από τη νομολογία αυτή ότι ο διαφεύγων δεν πρέπει κατ' ανάγκη να έχει διαπράξει προσωπικός εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, αλλά ότι καθοριστικό είναι το γενικό πλαίσιο, εντός του οποίου ασκείται η στρατιωτική υπηρεσία. Ο ανυπότακτος οφείλει όμως να εκθέσει ότι η στρατιωτική του υπηρεσία «θα περιελάμβανε» πράξεις ή εγκλήματα που εμπίπτουν στον λόγο αποκλεισμού. Το χαρακτηριστικό στοιχείο εμπεριέχει επομένως μια πρόγνωση, ως προς την οποία πρέπει να δίνεται προσοχή στο κατά πόσο πιθανολογείται ότι στο πλαίσιο της στρατιωτικής υπηρεσίας θα διαπραχθεί μελλοντικά μια τέτοια πράξη. Η προστασία μπορεί, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, να επεκταθεί σε πρόσωπα, τα οποία δεν συμμετέχουν άμεσα στο έγκλημα πολέμου, μόνον όταν είναι ευλόγως πιθανό ότι τα πρόσωπα αυτά θα ήταν υποχρεωμένα να συμμετέχουν κατά επαρκώς άμεσο τρόπο σε τέτοιες πράξεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
- 15 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η συμμετοχή στρατευσίμων σε μελλοντικά εγκλήματα πολέμου στη Συρία είναι αρκούντως πιθανή. Παραπέμπει, μεταξύ

άλλων, σε πολυάριθμες εκθέσεις οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, από τις οποίες σχημάτισε την πεποίθηση ότι συριακές στρατιωτικές μονάδες από πολλού χρόνου συμμετέχουν σε σημαντικότερη έκταση στη συστηματική διάπραξη εγκλημάτων πολέμου, χρησιμοποιώντας εν προκειμένω στρατεύσιμους.

- 16 Το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα αν απλώς και μόνο λόγω της περιστάσεως αυτής είναι ευλόγως πιθανό ότι η στρατιωτική θητεία θα περιελάμβανε για έναν στρατεύσιμο τουλάχιστον έμμεση συμμετοχή στη διάπραξη εγκλήματος πολέμου. Τα εθνικά δικαστήρια συνάγουν από την απόφαση Shepherd ότι οι στρατεύσιμοι με αναβολή στρατεύσεως οφείλουν επίσης να αναφέρονται σε ενδείξεις για το σε ποια στρατιωτική μονάδα θα ανήκαν στη χώρα καταγωγής τους. Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η απαίτηση αυτή δεν είναι κατάλληλη. Πρώτον, η άποψη αυτή δεν είναι καθαυτή καθοριστική, δεδομένου ότι το Δικαστήριο με την απόφαση Shepherd λαμβάνει υπόψη μια δέσμη ενδείξεων, όπως την ατομική κατάσταση, τις προσωπικές περιστάσεις του αιτούντος και τις συνδεδεμένες με τη χώρα καταγωγής πραγματικές καταστάσεις, οι οποίες πρέπει να αποδεικνύουν ότι η υφιστάμενη σε αυτή την υπηρεσία κατάσταση καθιστά πιθανή τη διάπραξη των κατά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς εγκλημάτων πολέμου. Δεύτερον, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, τα πραγματικά δεδομένα που λαμβάνει ως βάση το Δικαστήριο στην υπόθεση Shepherd δεν υφίστανται στη Συρία. Η αιτιολόγηση του Δικαστηρίου ήταν εν προκειμένω ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής κατ' αρχήν κολάζουν εγκλήματα πολέμου και η ένοπλη επέμβαση στο Ιράκ επακολούθησε με βάση εντολή του Συμβουλίου Ασφαλείας και με έγκριση και υπό την επίβλεψη της διεθνούς κοινότητας. Το συριακό κράτος όμως δεν κολάζει εγκλήματα πολέμου, αλλά τα ενθαρρύνει. Η δράση του συριακού στρατού δεν είναι απόρροια εντολής, εγκρίσεως ή επιβλέψεως της διεθνούς κοινότητας, αλλά αντιθέτως καταδικάζεται από αυτή. Τρίτον, από τον διαφεύγοντα ζητούνται στοιχεία, τα οποία αυτός κατά κανόνα –όπως στην περίπτωση της κύριας δίκης– δεν μπορεί να προσκομίσει, δηλαδή ποια στρατιωτικά καθήκοντα και σε ποια μονάδα θα ασκούσε, αν δεν είχε διαφύγει τη στρατιωτική υπηρεσία.
- 17 Σε αυτή την αλληλουχία τίθεται για το αιτούν δικαστήριο το (περαιτέρω) ζήτημα, αν η στρατιωτική υπηρεσία «θα συμπεριλάμβανε» για τον αιτούντα και πράξεις που εμπίπτουν στους λόγους εξαιρέσεως, όταν προκύπτει ότι η ατομική του κατάσταση και οι προσωπικές του συνθήκες είναι μεν απρόσφορες για την εξέταση του ζητήματος, αλλά τα δεδομένα και μόνο στη χώρα καταγωγής επιτρέπουν λογικά να συναχθεί ότι φαίνεται πιθανή στη στρατιωτική υπηρεσία μια κατάσταση στην οποία υφίσταται ο κίνδυνος διαπράξεως εγκλημάτων πολέμου. Το αιτούν δικαστήριο, έχοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες του συριακού εμφύλιου πολέμου, λαμβάνει ως βάση ότι η θεωρητική απλώς δυνατότητα να εκπληρώσει ο στρατεύσιμος τη στρατιωτική του θητεία χωρίς εγκληματικά μέσα δεν αρκεί για να θεωρηθούν απίθανα αυτά που υποστηρίζει, ότι δηλαδή η στρατιωτική θητεία θα συμπεριλάμβανε ακόμη και τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/95 απαιτεί συσχετισμό μεταξύ πράξεως διώξεως κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/95 ή της ελλείψεως προστασίας κατά των πράξεων αυτών με τους μνημονευόμενους στο άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2011/95, σε συνδυασμό με το άρθρο 10 της οδηγίας 2011/95, λόγους διώξεως. Το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα αν ο όρος αυτός για την προστασία του πρόσφυγα αναφέρεται επίσης σε δίωξη κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95.
- 19 Στο ζήτημα αυτό τα γερμανικά δικαστήρια δεν δίνουν απάντηση με ενιαίο τρόπο. Το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το αν το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/95 είναι εφαρμοστέο στην περίπτωση του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95, διότι η διάταξη αυτή, ως μόνη από τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, απαιτεί αιτιώδη συνάφεια, ήτοι την ποινική δίωξη ή την επιβολή ποινής «για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας», ενώ όλες οι άλλες προϋποθέσεις αφορούν ένα μόνον πραγματικό περιστατικό. Εξάλλου, ο αντιρρησίας συνειδήσεως οφείλει να καταδείξει, υπό την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2011/95, ότι φοβάται ότι θα διωχθεί στη χώρα καταγωγής του «λόγω» φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας. Όποιος αρνείται την εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας, θα επικαλείται κατά κανόνα –όπως ο αιτών στη διαδικασία αυτή– τους λόγους αυτούς για να εκδηλώσει την ιδέα του κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95. Ανακύπτει εν προκειμένω το ερώτημα αν σε συγκυρίες, όπως είναι η παρούσα, είναι απολύτως νοητό να μην υπάρχει συσχετισμός, διότι και η πεποίθηση ότι δεν επιτρέπεται εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας σε ένοπλη σύγκρουση, όταν αυτό θα είχε ως συνέπεια τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου, μπορεί να θεωρηθεί πολιτική πεποίθηση.

Επί του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

- 20 Με το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν ποινική δίωξη ή επιβολή ποινής για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95 συνιστούν περίπτωση διώξεως λόγω πολιτικής πεποιθήσεως υπό την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/95.